



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Theses Historico-Theologicae Pertinentes Ad Anteriores Theses De Gratia, Peccatis Ignorantiae, Probabilitate & Charitate**

**Huygens, Gommarus**

**Lovanii, [1683?]**

Conclusio Sexta. Respondetur objectionibus Adversariorum contra Theses nostras de peccatis Ignorantiæ.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-40464**

nia quam exhibet Thesis ejus 8. Si hic Author, prout & alius qui pridie aliis disputationibus Theologicis præfedit, mentem advertere ad ea voluissent, quæ in Thesis de Doctrina Augustini habentur sub finem Thesis 15. item ad ea quæ in appendice ad Theses subsequentes; vidissent non semel esse responsum ad illa quæ ipsi continuo nobis objiciunt de cessatione ab amore beatifico *sub conditione impossibili*. Verum placuit, pro ut ipsis in more positum est, surdâ aures præterire, non pauca quibus solidius quam optarent, aut probamus nostra, aut improbamus adversâ. Qui sophisticus procedendi modus adeo illis frequens est, ut nullus usitator. Quo pacto tria assequuntur: primò ut Lovaniensium principia videantur esse infundata. Secundò ut sua inconcussa. Tertiò ut objectiones adversus nostrâ insolutæ & insolubiles: & præter hæc ut semper habere videantur quæ respondeant, nec unquam primi cedere debeant. His omnibus singulariter studuisse videtur Author Thesium defensorum 13. Julii, qui oppugnaturus sententiam nostram de gratia & libertate, nullam, quod sciam, facit mentionem Thesium nostrarum, quarum tamen quatuor ex professo edidimus in defensionem istius nostræ sententiæ. Hic præterea dum difficultatem declinare non potest, latebras ac involucria querit, & responsi loco, exclamationibus ac phrasibus Rethoricis non semel in dictis Thesis jubet nos esse contentos, atque in hunc modum per verba & per voces nullâ allegatâ solidâ probatione, non solum de errore, sed etiam de hæresi nos conatur reddere suspectos. Unum equidem ab hoc Auctore petitem velim, nimirum ut assignet sententiam saltem unam damnatam vel damnabilem quæ sequatur ex sententia nostra de gratia per se efficaci, & non sequatur ex sententia Thomistarum.

## CONCLUSIO SEXTA.

*Respondetur objectionibus Adversariorum contra Theses nostras de peccatis Ignorantiæ.*

**A**dversus ea quæ antehac in Thesis & dictatis tradideram de Ignorantiæ, Adversarii ediderunt libellum sub nomine ficto Ulici Jonson, qui §. 3. sic habet: *Nemo tam est novitius in Theologia, qui nesciat etiamnum hodie controversi inter Scholasticos, an ad peccandum formaliter sufficiat libertas facti, quod docent pauci, an verò insuper requiratur libertas peccati, ac proinde notitia malitiæ, quod contendunt Theologi, si paucos excipias, passim omnes.* Huic libello coacti sumus respondere per Theses nostras de Peccatis Ignorantiæ, in quibus contra Ulicum Jonson dicentem: *Ad peccandum formaliter requiritur notitia malitiæ*, sic ratiocinati sumus: si requiratur notitia malitiæ, non peccatur si desit notitia malitiæ: non peccatur ergo quotiescumque peccati malitiæ ignoratur: nam notitia malitiæ: abesse, & malitiam ignorari idem valent. Ex his jam consecretarium, secundum Ulicum Jonson non dari peccata Ignorantiæ. Hæc in nostris Thesis, in quibus postquam ostendissemus hæresim esse negare quod dentur peccata Ignorantiæ, tres potissimum assertiones probavimus: quarum prima, reverà dari peccata Ignorantiæ. Secunda, etsi ignorantia facti aut juris positivi à peccato quandoque excuset, nunquam tamen ignorantiam juris naturæ in totum excusare quod liberè fit contra illud. Tertia assertio hæc est: etsi docentes aliquid quod juri naturæ reverà est contrarium sæpissimè à peccato non excusentur, excusari tamen aliquando. Tribus his assertionibus rursus opposuerunt se Adversarii, potissimum in Thesis die 19. Julii hoc anno defensio, in quibus Conclusione 2. §. 3. quod primam attinet, iterum asseritur idem quod in Ulico Jonson: nimirum *ad peccandum formaliter requiri notitiam malitiæ*. Iterum ergo adversus has Theses ostendo inde sequi quod non dentur peccata Ignorantiæ; quia sequitur inde non dari peccata sine notitia malitiæ, atqui peccata sine notitia malitiæ & peccata Ignorantiæ non aliter differunt quàm Mulier & Fœmina (quid enim aliud est, peccare sine notitia malitiæ, quàm peccare ex ignorantia ma-



malitiæ, & quid aliud peccare ex ignorantia malitiæ, quam peccare sine notitia malitiæ? )  
ergo ex doctrina Ulici Jonson, siue ex doctrina istarum Thesium prorsus eadem cum Ulici  
Jonson, ineluctabili consequentiâ sequitur, non dari peccata ignorantia, quod in Celestio  
& Abaelardo de hæresi damnatum est. Adversus secundam Thesium nostrarum assertionem  
superiùs explicatam dicitur in Thesibus antecitatis Conclusionem 2. §. 6. 8. & 9. nullam esse  
disparitatem inter facti vel juris positivi ignorantiam, & ignorantiam juris naturæ, ratione  
cujus in hoc, potius quam in illis ipsum intellectus objectum sit injustum, malum ac in-  
ordinatum. Disparitatem ergo iterum ostendo: ex. gr. si hominem occidas, involun-  
tariè putans esse feram, objectum intellectus, adde & voluntaris, est res quam cogitas &  
vis facere; cogitas autem & vis occidere feram, hoc autem objectum, scilicet occidere  
feram, non est injustum, malum ac inordinatum: secus si hominem occidas sciens esse  
hominem, sed putans, fingamus involuntariè, id esse licitum, quia alapam tibi impin-  
git ac fugit; nam res quam cogitas & vis facere, est occidere hominem, privatâ scilicet  
authoritate ob alapam impactam, hoc autem objectum, scilicet privatâ authoritate oc-  
cidere hominem ob alapam impactam, est injustum, malum ac inordinatum. Similiter si  
carnem comedas die Veneris, involuntariè ignorans esse diem Veneris, ipsum intellectus  
& voluntaris objectum est comestio carnis illimitata, siue non restricta ad diem prohibi-  
tum; hoc autem objectum iterum non est injustum, malum ac inordinatum. Secus si  
scienter te vel alium inebries, putans, fingamus rursus involuntariè, id esse licitum ut  
amico satisfacias; nam res quam cogitas & vis facere, est te vel alium inebriare ut amico  
satisfacias; hoc autem objectum, scilicet te vel alium inebriare ut amico satisfacias, est in-  
justum, malum ac inordinatum. Si quis disparitatem necdum videt, nescio quid de illo cogitare  
debeam. Dum hic loquimur de ignorantia juris naturæ circa occisionem hominis ob ala-  
pam impactam, item inebriationem ad satisfaciendum amico; supposuimus, vel potius  
finximus in iis qui talia agunt, ignorantiam esse involuntariam (sufficiebat enim in in-  
tento nostro adversus Theses citatas quod in illa suppositione subsisteret disparitas à no-  
bis asserta) quia non admittimus contra jus naturæ unquam agi ex ignorantia involunta-  
ria, multò minùs agi ex prorsus invincibili, diximus enim in Thesibus nostris de peccatis  
ignorantiæ Thesi 14. istam ignorantiam, dum ex ea agitur contra jus naturæ, esse vo-  
luntariam voluntate personali, dicique vincibilem per gratiam, ita ut defectus gratiæ, si  
quis sit, sit voluntarius: & addebamus: ideo enim agens contra jus naturæ, mentiendo,  
ex. gr. ex ignorantia, non habet lumen gratiæ, quo ab ista actione hic & nunc cohibe-  
retur, quia vult hujusmodi objecto essentialiter inordinato adhærere. Declaravimus hoc  
simili, non possumus quemadmodum oportet diligere Deum sine divina gratia, non potest  
etiam cæcus videre sine supernaturali curatione; dicimur tamen Deum posse amare,  
quamvis desit hic & nunc gratia amandi, quia ille defectus est voluntarius, utpotè pro-  
veniens ex voluntaria adhesionem ad creaturas propter se dilectas: non dicitur tamen cæ-  
cus posse videre, quia defectus curationis supernaturalis non est eum in modum volunta-  
rius. Has objectionum suarum solutiones more suo præterierunt Adversarii, ut in Thesi-  
bus 12. Julii Thesi 8. & in aliis 13. defensis Thesi 11. possent cum aliquo colore resu-  
mere antiquam suam objectionem quasi non solutam, hanc scilicet: si illa ignorantia  
ideò dicatur vincibilis, quia saltem per Dei gratiam est vincibilis, nulla facti, nulla ju-  
ris positivi datur invincibilis. Ad hujus objectionis inutilem resumptionem respondeo  
iterum, sicuti in Thesibus de Peccatis Ignorantiæ quadrimestri ante hanc objectionis rei-  
terationem respondi, nimirum dici vincibilem per gratiam; ita ut defectus gratiæ pro-  
pter adhesionem ad objectum intrinsicè malum sit voluntarius, secus fieri in iis quæ di-  
cuntur invincibiliter ignorari in factis quibusdam, aut iis quæ committuntur contra jus  
positivum, quod & exemplis ibidem declaravi. Quidquid sit contra jus naturæ, sit con-  
tra



trà Legem æternam ac Deum ipsum , ergo est veri nominis peccatum. Nego consequentiam , inquit Author Thesium defensorum die 19. Julii & addit : consequentia similis est huic : ergo stultus & amens committit veri nominis peccatum. Cui respondemus , nos in antecedente istius argumenti supponere liberum arbitrium & humanum modum agendi , ut patet ex verbis quæ Conclusionem 11. ubi istud argumentum habetur , adiunguntur , his scilicet *dummodo liberè fiat & humano modo*: jam verò stultus & amens non agit libero & humano modo , cum habeat physicum impedimentum ratione cuius sic agere non possit , id est , agere non possit ex ductu rationis semet-ipsam determinando ad agendum quia vult , prout habet quisquis , etsi cum ignorantia juris naturæ ex advertentia quod ex. gr. loquatur contrà mentem , semet-ipsam determinat ad mentiendum : nec refert quod non advertat se mentiendo peccare , advertit equidem se mentiri : hæc verò advertentia ob physicam impotentiam non potest habere locum in eo qui perfectè amens aut stultus est , & hæc sola causa est cur hic nec agat libero aut humano modo , nec peccet ; non verò illa , quod stultus & amens , prout præterdicitur citatus Thesium Author , ignoret se agere contrà legem naturæ. Iterum ergò dicimus , ut peccetur ex ignorantia juris naturæ sufficere , si fiat illud quod essentialiter involvit contrarietatem ad Legem æternam , dummodo fiat liberè & humano modo , quali non fit quod à perfectè stulto aut amente fit. Contrà tertiam nostram superius expressam assertionem allegatur in Thesium supra citatis die 12. Julii & aliis 19. Julii defensis , quod non debeat hic melior esse docentis , quàm aliorum conditio , quia tam de docente , quàm de agente , inquit , loquitur Christus Dominus dum ait : *Cæcus si cæco ducatum præstet , ambo in foveam cadunt*. Id est , tam iste qui ducit , quàm qui ducitur. Huic objectioni respondemus , etsi qui agit contrà jus naturæ semper habeat affectum erga objectum legi naturali contrarium , non tamen semper ille qui habet opinionem aut persuasionem falsam circà tale objectum. Et hinc patet quomodo Viri Sancti potuerint in animo habere , aut quandoque verbo exprimere opinionem vel persuasionem falsam circà objectum juri naturæ contrarium , & tamen non habere affectum erga istud objectum : etenim potest quis opinari hoc illudve Episcopis ; Regibus , Mercatoribus , Conjugatis , aut in certa perplexitate ratione cuiusdam criminis existentibus esse licitum , nec tamen ullum habere affectum voluntatis objecti illius persecutivum , sed econtrà habere aversum ; ita ut ob periculum quod videt , non solum in executione , sed etiam in affectu persecutivo talis objecti , nec velit exequi quod in illis omnibus opinatur licitum , nec cupiat voluntatis amplexu tale objectum approbare , ita quidem ut ob periculum executionis & approbationis per voluntatem , nunquam vellet in ejusmodi statum vel perplexitatem intrare. Ex quibus patet , quod ejusmodi opinio saltem non inferat affectum approbativum objecti quod juri naturæ est contrarium , prout inferat executio illius. Hinc ulterius facile est videre evenire potuisse in Viris Sanctissimis & doctissimis , ut ejusmodi opinionem aliquam ac persuasionem haberent sine peccato , imo ut eam exprimerent , ac aliis sine peccato significarent , dum nimirum supernaturalia & naturalia adhibuissent , quæ requiruntur ut falsitatem illam non solum opinionis , sed , ad quod longè plus exigitur , etiam expressionis , non censerentur interpretativè velle. Notandum præterea discrimen inter varias ejusmodi opiniones aut doctrinas falsas , v.g. si una affirmet velut licitum quod reverà juri naturæ est contrarium , altera neget esse licitum quod reverà est licitum : nam qui priorem sequitur , ponit actionem juri naturæ contrariam , qui verò posteriorem sequitur , solummodò omittit actionem juri naturæ licitam , ut si ex. gr. post mortem primæ uxoris omittat ducere aliam putando id esse illicitum , nam in illa omissione nihil est mali. Quare etsi daremus quod peccaret , quisquis docet velut licitum , quod juri naturæ est contrarium , non sequeretur quod peccaret , quisquis docet esse illicitum quod juri naturæ est permissum. Idem est si unus doceat posse omitti quod juri naturæ præ-



præceptum est, alter doceat debere poni istud ad quod jus naturæ non obligat. Malè ergò inter se æquiparantur docentes contraria circà jus naturæ, quasi in doctrinis ejusmodi contradictoriis semper esset æquale periculum. Malè quoque in Thesibus 19. Julii defensis inferitur quod ejusmodi docentes debebunt ambo peccare, sed ad summum inferendum erat quod alter. Imo nequidem hoc inferri poterat, ut patet in casu quo actio quæ affirmatur esse licita reverè est licita, sed tamen, ut sexcenties fit, etiam licita est omissio: tunc enim doctrina cum veritate affirmans illam actionem esse licitam, erit licita sicut ipsa actio; & falsò negans esse licitam poterit esse licita, sicuti & ipsa omissio est licita; etsi daretur quod doctrina correspondens objecto legi naturæ prohibito deberet secundum sententiam nostram esse peccatum, quod prætendunt Adversarii. Dico, quod prætendunt Adversarii, quia ante in Thesibus nostris de Peccatis Ignorantiæ, & jam iterum ostendimus quod docens aliquid juri naturæ contrarium possit aliquo casu non peccare, etsi semper peccet ille qui agit contrà jus naturæ. Ubi nunc toties repetitum illud, inquit quidam Adversariorum: *Cæcus si cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt?* Et alius: *quidni etiam valeat hic solemne istud, idque à fortiori: cæci sunt & duces cæcorum?* Cur ergo unus tantum & non ambo in foveam cadunt? Ita illi. Respondetur sensum litteralem sententiæ illius esse hunc: quemadmodum fieri vix potest, ut si cæcus cæco ducatum præstet, non incidant ambo in foveam; ita vix potest contingere ut si oculis spiritualibus captus, spiritualiter cæco ducatum præstet, non cadant ambo in foveam peccatorum: quare non ex ipso adagio inferimus Conclusionem nostram, sed ex adagii applicatione ad casum notorium de *Corban*: ex qua quidem applicatione habetur quod nec Pharisei sententiam illam de *Corban* tradentes, nec discipuli eorum sententiam ad praxim deducentes fuerint à peccato immunes: ex quibus ulterius conficitur, si non fuerint excusati illi sequaces, non excusari etiam qui hodie sequuntur sententiam etsi probabilem, juri naturæ contrariam: erant namque in sequacibus illis, si unquam in aliis ullis, rationes & plures & magna ob quas videretur excusari, ut patet ex Conclus. 4. Thesium nostrarum de Opinione Probabili, adeòque si illi non fuerint excusati, morali modo loquendo, non excusabuntur ulli alii ad praxim deducentes sententiam juri naturæ contrariam, etsi etiam probabilem: Secus de Phariseis docentibus, etsi enim hi non fuerint excusati, non illicò sequitur non excusandos ullos alios contrà jus naturæ docentes; Pharisei enim coram Deo tales erant ratione avaritiæ, ambitionis, aliorumque multorum ac gravium peccatorum, ut nullà prorsus ratione eos excusare possimus; adeoque cum illi essent inter docentes pessimi, nullatenus ex eorum reatu sequitur reatus omnium aliorum quiddam contra jus naturæ docentium. Paucis repeto vim solutionis: bene sequitur, non excusantur agentes contrà jus naturæ, qui inter ejusmodi agentes maximè videntur excusabiles, ergo non excusantur ulli; non sequitur autem: non excusantur contrà jus naturæ docentes qui inter ejusmodi docentes sunt maximè accusabiles, ut erant Pharisei, ergo non excusantur ulli alii, etiam qui minimè sunt accusabiles. Hæc sine præjudicio illorum per quæ in Thesibus nostris de Peccatis Ignorantiæ Conclusionem 13. patet etiam contrà jus naturæ docendo & sepius & admodum graviter peccari.

## CONCLUSIO SEPTIMA.

*Respondetur objectionibus Adversariorum contrà Theses nostras de Opinione Probabili.*

**F**undamentum Thesium nostrarum de Opinione Probabili, quatenus ratione nituntur posuimus Thesi 1. quòd *omne probabile sit dubium*, siquidem omne probabile est tale ut nec de veritate, nec de falsitate ejus certò constet; adeòque omne probabile est incertum: si sit incertum, est *dubium*; dubium enim prorsus idem est quod incertum, ita ut